

Како се прави „Црква“

Пише: Вељко Ђурић Мишина
недеља, 21 новембар 2010 06:58

Ни православно хришћанство није имуно на одвајања делова једне Цркве, која настају, на пример, због политичких одлука државних власти, повређених сујета појединих архијереја, мешањем разних служби са стране и ко зна из којих још разлога. Нема случаја да је верни народ „правио“ нову црквену параорганизацију, то су чинили свештенослужитељи односно архијереји.

Ни Српска православна црква није била поштеђена од одвајања. Добро је познато да је комунистичка власт створила (по диктату из совјетске Москве) Македонску православну цркву и иницирала раскол у Америци и Канади које је резултирало стварањем Слободне православне српске цркве. Познат је и план из 1963. о раздвајању на републичке Цркве и ново њихово спајање под једном Патријаршијом. (Ваљда је из тих година настала и она добро позната реченица Едварда Кардеља: Разјединимо се да би се ујединили!) Зна се и за претње које је уочи Ђурђевдана 1969. изрекао Мило Јовићевић, председник Савезне комисије за верска питања, иначе угледни радник Државног секретаријата за унутрашње послове, патријарху Герману Ђорићу поводом противљења митрополита црногорско-приморског Данила Дајковића рушењу капеле на Ловћену, да ће (се) организовати народ у Црној Гори да поврати аутокефалност Православне цркве на тамошњим просторима. Сличну претњу поновио је и Мијат Шуковић 29. маја 1970. митрополиту Данилу.

Нема случаја да је верни народ „правио“ нову црквену параорганизацију, то су чинили свештенослужитељи односно архијереји.

Познато је да је ономад Полицијска станица на Цетињу регистровала Црногорску православну цркву и држава Црна Гора је изједначила у статусу са Митрополијом црногорско-приморском Српске православне цркве, и проглашавање те неканонске творевине за аутокефалну Цркву. Та полицијска организација је започела своје ширење у Србији, у колониистичком селу Ловћенац код Врбаса. Зна се да је и америчко Министарство за иностране послове у свом годишњем извештају замерило Србији на верској нетрпељивости, што не жели да региструје то што је регистровала црногорска полиција.

Колико је Народна милиција, односно Државни секретаријат за унутрашње послове био уплетен у један догађај у Београду пре четири деценије ради стварања некакве Цркве, тешко је утврдити. Претпоставка да је патријарха Германа требало забавити о његовом јаду управо у Београду, како би Српска православна црква лакше прихватила, између осталог, одбијање да призна самопроглашену аутокефалност Македонске православне цркве и рушење капеле на Ловћену, има довољно основа. То један мали текст, као што је овај, припремљен за Интернет, међутим, не може да потврди.

Тај догађај по сачуваним и доступним документима се развијао овако:

Епископ жички Василије Костић посетио је 21. јануара 1969. манастир Љубостињу. Управа манастира му је показала једну доспинуцу коју је недавно добила из Београда и испричала му догађај који се недавно збио. У манастир је, наиме, свратио један човек и затражио да му се за потребе његовог манастира сачини једна митра за коју је вољан да плати тадашњих 60.000 динара, што је била и те како привлачна сума. Дописницом је питао шта је било са нарученом митром.

Епископ Василије је знао да у Београду нема никакав манастир под именом „Света Тројица и Царица неба“ као и да се по истом граду шетају неки људи који се представљају као православни монаси и сакупљају прилоге.

Некако баш у време његовог боравка у Љубостињи, дошао је представник тог манастира и рекао да му је име Димитрије Кузмановски, родом из околине Кичева. Испричао је да је то тајни манастир, да им се недавно Бог јавио и затражио да подигну манастир па је и замонашио једног човека по имену Михајло, световно Манојло Елез, родом из околине Вишеграда.

На упит епископа, Кузмановски је одговорио да тај манастир припада Српској православној цркви, што је, у ствари била лаж, потом додао да, он и његови пријатељи, признају само Бога за свога старешину и никога више.

„Овога лажова отерали смо из манастира и наредили Управи манастира да му не дају

Како се прави „Црква“

Пише: Вељко Ђурић Мишина
недеља, 21 новембар 2010 06:58

митру. Пре извесног времена усмено смо обавештени од свештеника из Мрчајеваца да су представници тога назови манастира скупљали прилоге у Мрчајевцима и околини. Народ је веровао да скупљају прилоге за православни манастир и давао им прилоге. Свакако исте варалице обмањују добродушне људе и у другим крајевима и скупљају прилоге за своју секту“.

Епископ је 22. јануара 1969. о свему обавестио Синод. Синод је 7. фебруара 1969. писао Савезној комисији за верска питања (тадашњем Министарству вера, односно Верској Удби) и доставио оверени препис писма епископа Василије и тражио разјашњење. „Овакав неовлашћени поступак таквих лица треба спречити и за злоупотребу казнити, јер то шкоди угледу како Српске православне цркве тако и наших грађана уопште.“

Епископ Василије је знао да у Београду нема никакав манастир под именом „Света Тројица и Царица неба“ као и да се по истом граду шетају неки људи који се представљају као православни монаси и сакупљају прилоге.

Недељу дана касније, 14. фебруара, Синод је писао и србијанској Комисији за верска питања: „Сазнали смо од наших верника, да се једна група људи и жена скупља у неким баракама у улици Книћаниновој бр. 9 и ту без свештеника врше и нека своја богослужења. Шта више, они те бараке проглашавају за тобожњи манастир Свете Тројице“. Потом је поновио захтев да се спрече злоупотребе прикупљања новца.

Тих дана патријарх Герман се састао са Витомиром Петковићем, председником србијанске Комисије за верска питања, казао му нешто више о чудном случају, и затражио разјашњења. Петковић је о свему обавестио Милана Вукоса, председника Скупштине града Београда, а његове службе Градски секретаријат за унутрашње послове.

Представници Народне милиције су посетили двориште у Книћаниновој 9 и уверили се да се тамо скупља једна група људи и жена. Ту живи пензионер Манојло Елез, а у истом дворишту још двојица. Сазнали су да они желе да направе манастир па за то прикупљају новац. „Од добровољних прилога које скупљају ради адаптације ових просторија у светилиште, они су купили иконе, мантије и други инвентар за богослужење, а поручили су и два звона.“

Представници Секретаријата за унутрашње послове су упозорили пензионере да за богослужење треба да имају потребну дозволу наводећи да се ради о месту за које није предвиђено да томе служи и поменули законе. „Таков одобрење не може им се ни издати јер ове просторије не испуњавају услове из члана 2. Уредбе о извршењу Закона о правном положају верских заједница (Сл. гласник СРС, бр. 10/62).“ У наставку одговора наведено је да је недавно Димитрије Кузмановски кажњен новчаном казном од 50 динара од судије за прекршаје због прикупљања прилога ван места одређеног по закону. „Станици милиције Стари град наложено је да контролише ова лица и да подноси захтев за покретање прекршајног поступка, уколико утврди да и даље чине прекршаје“.

Случај тим није био завршен. Напротив, као да је тек почео!

Манојло Елез поднео је 17. априла 1969. захтев србијанској Комисији за верска питања да региструје манастир „Свете Тројице и Царице Неба“. „Манастир је основан новембра 1964. године, од стране пок. Милке Милуснић и групе грађана, и сада су његови стални чланови: долепотписати Елез Манојло, пензионер, који је изабран за Игумана манастира, Спасеније Столић, пензионерка, монахиња, Димитрије Кузмановски, пензионер, монах, који сви живе у Манастиру, као и Смиљка Мишић у Вука Мишић“.

У наставку је молитељ навео имена пролазних чланова (Радојка Јерков, Ангелина Симић, Миланија Крајачић, Параскева Мироња, Димитрије Мироња, Јово Мироња, Милева Нинић, Милева Аврамовић и Јованка Ајдуковић-Милкић, сви из Београда), наглашавајући да такав статус имају јер су сви запослени, станују на другом крају града и долазе повремено.

„Манастир је основан у смислу члана 2 Основног закона о правном положају верских заједница, те у смислу члана 8. истог закона има својство правог лица.

У смислу члана 1 до 10 Уредбе о организацији и раду Републичке комисије за верска питања, чинимо ову Пријаву о постојању Манастира тој Комисији, као надлежној за регистровање постојања Манастира, те Молимо Комисију да изврши регистровање и о томе Манастиру изда документ о извршеној регистрацији“.

Тих дана патријарх Герман се састао са Витомиром Петковићем, председником србијанске Комисије за верска питања, казао му нешто више о чудном случају, и затражио разјашњења.

Молба је примљена и заведена у деловодни протокол Комисије за верска питања па је требало о њој одлучивати. Нешто касније, Комисија је одговорила патријарху на његово писмо од 7. фебруара и навела оно што су сазнали од градске Комисије за верска питања, односно од Милана Вукоса. Тако је за њу тај случај завршен.

Али, није било баш све завршено!

Манојло Елез, „игуман Манастира Свете Тројице и Царице неба“, поднео је 6. октобра 1969. србијанској Комисији за верска питања захтев да му издају уверење о регистрацији наводећи да је уредно поднео молбу бр. 09-3771/1-69. „Уверење нам је потребно ради употребе код органа управе и судова“.

Одговор је добио већ 23. октобра: „У одговору на Вашу молбу коју сте 6. X.1969 г. упутили Комисији Републичког извршног већа за верска питања, тражећи уверење о регистрацији манастира, обавештавамо Вас да нисмо у могућности да Вам издамо такво уверење, обзиром да ова Комисија не располаже законским овлашћењима. Према позитивним прописима, пријава верских организација врши се код органа надлежних за унутрашње послове, који врше регистрацију, уколико су за то испуњени одговарајући услови“.

Ту, ова прича заостаје. Нема, наиме, других докумената у фонду Републичке комисија за верска питања, који се чува у Архиву Србије, у Железнику.

(ПС. Нема ни архиве Станице милиције Старог града јер је запаљена 5. октобра 2000. године. Тако нама ништа не преостаје него да се запитамо: Ко ли је наручио ову играрију?

Како се прави „Црква“

Пише: Вељко Ђурић Мишина
недеља, 21 новембар 2010 06:58

Још један закључак: У праву је Полицијска станица на Цетињу што је својевремено регистровала Црногорску православну цркву јер је тако закон прописао!

(Текст је део из књиге *Патријарх Герман Ђорић.*)